

IZBORI POD LUPOM

broj
dana do
izbora

Građanske inicijative će kontinuirano pratiti i evidentirati slučajeve kršenja slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja tokom predizborne kampanje. Ukazivaćemo na sve propuste i nezakonite radnje tokom izborne kampanje, uključujući slučajeve zloupotrebe javnih resursa i javnih funkcija u svrhu vođenja kampanje. O svim ovim pitanjima izveštavaćemo zainteresovanu javnost na nedeljnom nivou.

Uvod

Medijski predizborni prenos

Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) saopštio je da je ukupno 46 televizija direktno prenosilo predizborni skup "Ujedinjene Srbije" u Beogradskoj areni, na kojem je govorio nosilac te liste, bivši predsednik te stranke i države - Aleksandar Vučić. Dodaju da većina televizija nije naznačila da je reč o predizbornom programu, iako bi prema zakonu, sve televizije koje emituju ovaj sadržaj to morale da učine. Dodatno zabrinjava to što TV Pink i TV Prva, obe televizije sa nacionalnom pokrivenošću, stranački skup prenose u okviru svojih centralnih informativnih emisija.

Biro za društvena istraživanja (BIRODI), na osnovu monitoringa dnevnika televizija RTS, Pink, Prva, B92 i Hepi tokom tekuće predizborne kampanje je saopštio da su dnevnici Pinka, Prve i B92, umesto prostora za pluralističko informisanje birača, u značajnoj meri poprimili funkciju promotera liste "Aleksandar Vučić - Ujedinjena Srbija". BIRODI u saopštenju tvrdi da postoji osnov da Regulatorno telo za elektronske medije (REM) ispita moguće povrede najmanje tri ključna člana Pravilnika o zaštiti ljudskih prava u oblasti pružanja medijskih usluga. Navode da je povređen Član 4, koji se odnosi na istinito, objektivno, potpuno i raznovrsno informisanje, zatim Član 7 - objektivnost informisanja i Član 8 - pravilo druge strane.

BIRODI je saopštio da su na televiziji Informer više puta pomenuti izvršni direktor Zoran Gavrilović i organizacija uz niz uvredljivih, omalovažavajućih i personalizovanih komentara zbog prijava podnetih REM-u. Ocenili su posebno problematičnim da se regulatorni postupak personalizuje i pretvara u televizijski obračun sa podnosiocem prijave.

Član Saveta REM-a, Rodoljub Šabić, izjavio je da je to telo na današnjoj sednici donelo odluku o pokretanju postupka protiv nekoliko televizija, na kojima je emitovan političko-propagandni program u kom su korišćeni maloletnici. Šabić je na društvenoj mreži Iks, u komentaru na prvobitnu objavu, naveo da su maloletnici u svim slučajevima korišćeni u korist izborne liste "Aleksandar Vučić - Ujedinjena Srbija", okupljene oko Srpske napredne stranke (SNS).

Biračka mesta u inostranstvu

Rok za prijavu građana Srbije u inostranstvu za glasanje na predstojećim izborima istekao je u ponoć 3. oktobra, a članovi Republičke izborne komisije (RIK) dobili su predlog Ministarstva spoljnih poslova o određivanju biračkih mesta u dijaspori. Zamenik člana RIK-a ispred izborne liste "Studentska lista - studenti pobeđuju", David Krstić, kaže da prema informacijama iz Komisije za reviziju biračkog spiska, treba da bude obrađeno najmanje 100.000 zahteva građana Srbije za glasanje u inostranstvu, što je povećanje od gotovo tri puta u odnosu na prethodne izbore. Dodaje da je predlog ministarstva o izbornim mestima u inostranstvu sraman, objašnjavajući da su tim predlogom isključeni birači, pre svega iz mesta gde postoji veliko interesovanje. Kao primer navodi Vankuver, koji je na prethodnim izborima bio određen kao biračko mesto, a sada tvrdi da tamo ima prijavljenih gotovo 1.500 srpskih građana koji će svi, po ovom trenutnom predlogu, morati da glasaju u Otavi, što je udaljeno nekih 3.500 ili 4.000 kilometara. Studenti i građani okupili su se ispred RIK-a u Beogradu i predali prigovor na odluku donetu na osnovu predloga Ministarstva spoljnih poslova, za koju studenti navode da građanima u dijaspori otežava ostvarivanje biračkog prava.

Sloboda izražavanja

Urednik Radija Dir, Jovan Kerešić, bio je zadržan bez obrazloženja u policiji u Rumi tokom posete člana Srpske napredne stranke (SNS) Aleksandra Vučića tom mestu. Udruženje novinara Srbije (UNS) protestovali su zbog ovog slučaja i izjavili su da je neprihvatljivo privođenje novinara bez objašnjenja o razlozima i okolnostima njegovog dovođenja u policijsku stanicu, posebno u vreme održavanja političkog događaja o kom je Kerešić kao novinar mogao da izveštava.

Reporterku portala Glas Šumadije, Aleksandru Kostić, verbalno je napao i pretio joj muškarac srednjih godina dok je izveštavala sa okupljanja pristalica SNS u Kragujevcu, pred polazak u Beogradsku Arenu gde je održan predizborni skup liste Aleksandar Vučić - Ujedinjena Srbija. Reporterka Aleksandra Kostić nosila je sve vreme vidljivu legitimaciju oko vrata, na kojoj je jasno bila istaknuta oznaka PRESS.

Reporter televizije N1, Mladen Savatović, dva puta je doživeo pretnje na ulici dok je bio na radnom zadatku. Prvi put se dogodio dok je čekao uključenje ispred Gradske uprave u Beogradu, kada je od nepoznatog čoveka dobio pretnje da "će mu biti razbijena glava". Drugi put ga je napao Momčilo Mandić, otac Vladimira Mandića, bivšeg rukometaša i istaknutog člana SNS. Dok je Savatović snimao zgradu za koju se sumnja da se koristi za prijavu fantomskih birača, prišla su mu dva starija muškarca i jedan od njih pokušao je da zabrani Savatoviću i njegovom snimatelju da objekat snimaju, iako mu je predloženo da je reč o javnoj površini. Mandić je uputio uvrede i pretnje Savatoviću a potom je krenuo i da ga fizički napada. Službenici policije su svoj dolazak najavili, ali se nisu pojavili.

Adria News Network (ANN) koji upravlja portalom Nova.rs i koji je, kako su naveli zaposleni, saopštio imena novinara iz režimskih medija poput Alo i Večernje novosti koje bi angažovao na period od tri meseca. Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) je istakla da su pritisci na Nova.rs deo nastojanja da se obezbedi potpuna kontrola nad medijima i da pruža punu podršku koleginicama i kolegama u Nova.rs, kao i redakcijama N1, Danasa i nedeljnika Radar koje takođe trpe pritiske.

Novinarka Sto plus radija i dopisnica agencije Beta, Mejrema Nokić, na skupu SNS u Novom Pazaru bila je izložena zastrašivanju i ometana u vršenju svog zadatka, informisanja u javnom interesu. Nokić je naglasila da je nosila prsluk sa natpisom "PRESS" i da se nalazila na javnoj površini. Nju je pratio i upečatljivo snimao direktor Turističke organizacije Novog Pazara, Dejan Belojica, zbog čega se ona osećala neprijatno i zastrašeno. Ubrzo joj je prišao mladić, za koga zna da je pripadnik službi bezbednosti, koji joj je rekao da se udalji, te da oni, misleći na funkcionere SNS, snimanje od strane novinara smatraju provociranjem.

ANEM upozorava da se u Čačku deli spisak "Provera blokadera – Čačak" na kom se nalaze lični podaci građana, među kojima su i novinari, i traži hitno reagovanje nadležnih, budući da je reč o kršenju nekoliko zakona i ugrožavanju bezbednosti novinara. Među osobama označenim kao "blokaderi" uglavnom se nalaze studenti, prosvetni radnici, kao i građani koji su nedavno stekli biračko pravo, predstavnici opozicije, aktivisti i novinari. U rubrici "VDV status" uz imena građana navedene su oznake poput "siguran", "član", "neopredeljen", "ne glasa" i "protiv".

UNS izražava protest zbog toga što je novinarki portala "Bečejski mozaik" Kristini Demeter Filipčev onemogućeno da medijski isprati posetu nosioca izborne liste "Ujedinjena Srbija" Aleksandra Vučića Bačkom Gradištu. Da izveštava sa skupa sprečila su je trojica muškaraca, od kojih su se dvojica legitimisala kao pripadnici policije, dok se treći nije identifikovao.

Aleksandar Vučić, sada kao običan građanin u kampanji, optužio je televizije N1 i Nova da lažu i da u društvu izazivaju nasilje. Predstavnici vlasti već neko vreme kontinuirano targetiraju novinare N1 i Nove. Kada je u pitanju zaštita novinara ovih televizija, ovih dana jedino novinari štite jedni druge, a brane ih novinarska udruženja. Kompanija koja je preuzela ove medije zvanično ne reaguje, niti staje u zaštitu novinara N1.

Primetan je porast slučajeva vršenja različite vrste represije nad novinarima i medijima posebno kako se približavaju izbori, a predizborna atmosfera u Srbiji postaje sve više zategnuta. Onemogućavanje novinara da dostojanstveno obavljaju svoj profesionalni poziv, a uz to i vršiti nasilje i pritiske, nedopustivi su oblici ponašanja vladajućeg režima i njegovih pristalica.

Sloboda udruživanja

Student je tokom akcije od vrata do vrata na teritoriji opštine Grocka, napadnut kosom za travu. Kako su saopštili, studenti su se uredno predstavili čoveku koji im je otvorio vrata. On im je, prema njihovim navodima, rekao da zna ko su i da 30 godina radi na Univerzitetu, a zatim je gurnuo jednog od studenata. Zatim je uzeo kosu za travu i njome ga posekao. Student je zadobio posekotinu šake i prevezen je u Urgentni centar na ušivanje. Predsednik opštine, Rajković, ne objasnivši kako zna sve detalje sukoba kojem nije prisustvovao prepričao je verziju događaja po kojoj su aktivisti Studentske liste prvi nasrnuli na čoveka, navodno ga udarili u glavu, a da je on potom uzeo srp iz svog stana, na koji se potom jedan od anketara "samopovredio".

Student Pravnog fakulteta, Petar Živković, saopštio je na konferenciji studentske liste da je u noći između 3. i 4. oktobra, nakon dve nedelje praćenja od strane određenih lica, ispred njegove zgrade video načelnika Uprave kriminalističke policije (UKP) Marka Krička. Te večeri, kada je Živković krenuo kući iz studentskog štaba oko pola 1 uveče primetio je da neposredno ispred njegove zgrade stoje 3-4 skupa vozila i da pored vozila stoji oko desetak lica među kojima je bio i načelnik UKP.

Sloboda okupljanja

Na Konjarniku su istovremeno održana dva paralelna skupa pristalica SNS i građana okupljenih oko Zbora Konjarnik koji podržavaju Studentsku listu. Tokom čitavog dana je policija bila prisutna jer su se javljale tenzije i verbalne rasprave. Jedna od građanki koja podržava Studentsku listu otela jer zastavu pristalicama SNS nakon čega je došlo do novog incidenta.